

Vergaderjaar 2007–2008

21 501-32**Landbouw- en Visserijraad****Nr. 261**¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), ondervoorzitter, Schreijer-Pierik (CDA), voorzitter, Atsma (CDA), Van Gent (GroenLinks), Poppe (SP), Waalkens (PvdA), Snijder-Hazelhoff (VVD), Jager (CDA), Ormel (CDA), Koopmans (CDA), Van der Ham (D66), Van Velzen (SP), De Krom (VVD), Samsom (PvdA), Van Dijken (PvdA), Neppérus (VVD), Jansen (SP), Jacobi (PvdA), Cramer (ChristenUnie), Koppejan (CDA), Graus (PVV), Vermeij (PvdA), Zijlstra (VVD), Thieme (PvdD) en Polderman (SP).

Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Mastwijk (CDA), Ten Hoopen (CDA), Duyvendak (GroenLinks), Luijben (SP), Tang (PvdA), Boekestijn (VVD), Bilder (CDA), Biskop (CDA), Koşer Kaya (D66), Van Leeuwen (SP), Dezentjé Hamming (VVD), Eijnsink (PvdA), Depla (PvdA), Van Baalen (VVD), Kant (SP), Blom (PvdA), Ortega-Martijn (ChristenUnie), Van Heugten (CDA), Brinkman (PVV), Kuiken (PvdA), Ten Broeke (VVD), Ouweland (PvdD) en Lempens (SP).

² Samenstelling:

Leden: Atsma (CDA), Van Bommel (SP), ondervoorzitter, Van der Staaij (SGP), Waalkens (PvdA), voorzitter, Van Baalen (VVD), Ormel (CDA), Spies (CDA), Van Velzen (SP), De Nerée tot Babberich (CDA), Jan Jacob van Dijk (CDA), Blom (PvdA), Eijnsink (PvdA), Van Dam (PvdA), Dezentjé Hamming (VVD), Irrgang (SP), De Roon (PVV), Boekestijn (VVD), Jules Kortenhorst (CDA), Pechtold (D66), Ten Broeke (VVD), Peters (GroenLinks), Gill'ard (PvdA), Jasper van Dijk (SP), Thieme (PvdD) en Wiegman-van Meppelen Scheppink (ChristenUnie).

Plv. leden: Jager (CDA), De Wit (SP), Van der Vlies (SGP), Vos (PvdA), Snijder-Hazelhoff (VVD), Haverkamp (CDA), Van Gennip (CDA), Lempens (SP), Schermers (CDA), Knops (CDA), Jacobi (PvdA), Samsom (PvdA), Kuiken (PvdA), Teeven (VVD), Roemer (SP), Wilders (PVV), Nicolai (VVD), Jonker (CDA), Van der Ham (D66), Van der Burg (VVD), Duyvendak (GroenLinks), Van Leeuwen (SP), Ouweland (PvdD) en Voordewind (ChristenUnie).

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 23 januari 2008

De vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit¹ en de vaste commissie voor Europese Zaken² hebben op 22 november 2007 overleg gevoerd met minister Verburg van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over:

- **de brief van de minister van LNV d.d. 29 oktober 2007 met het verslag van de Landbouw- en Visserijraad van 22–23 oktober 2007 (21 501-32, nr. 246);**
- **de brief van de minister van LNV d.d. 16 november 2007 met de geannoteerde agenda van de Landbouw- en Visserijraad op 26–27 november 2007 (21 501-32, nr. 247);**
- **de brief van de minister van LNV van 19 november 2007 met een reactie op de briefwisseling tussen Animals Angels en DG Sanco inzake de werkzaamheden van een dierenarts bij het vertrek van dieren voor transport, alsmede de briefwisseling tussen Animals Angels en DG Sanco inzake de uitvoering van de Europese transportrichtlijn (28 286, nr. 88);**
- **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. 17 oktober 2007 over de herziening van het Europees Verdrag inzake de bescherming van dieren tijdens internationaal vervoer (31 258, nr. A/1);**
- **de brief van de minister van LNV d.d. 26 oktober 2007 met de aanbieding van het rapport «Discards in de Nederlandse visserij» (29 664, nr. 14);**
- **de brief van de minister van LNV d.d. 29 oktober 2007 over de nationale database en het vervroegd invoeren van navigatiesysteem bij diertransporten (28 286, nr. 87);**
- **de plannen die de Europese Commissie op 21 november zal presenteren rond de health check GLB (28 625, nr. 54);**
- **de brief van de minister van LNV d.d. 13 november 2007 over de uitbetaling van de bedrijfstoelage (28 625, nr. 51);**
- **het fiche Mededeling over een nieuwe strategie voor diergezondheid voor de EU «Voorkomen is beter dan genezen» (22 112, 591, fiche nr. 3).**

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

De **minister** geeft voorafgaand aan de gedachtewisseling aan dat aan de geannoteerde agenda voor de Landbouw- en Visserijraad van 26 en 27 november 2007 de volgende punten zijn toegevoegd: voorstellen voor de hervorming van de marktverordening katoen en een wijziging van het EU-invoerregime voor granen. Griekenland en Litouwen zullen onder het agendapunt «Diversen» aandacht vragen voor de sterk gestegen prijzen van diervoeders. Het punt cross compliance is van de agenda afgevoerd.

Onderdeel Landbouw

Vragen en opmerkingen uit de commissies

Mevrouw **Snijder-Hazelhoff** (VVD) is zwaar teleurgesteld over de gang van zaken rond de uitbetaling van de bedrijfstoelagen. Op het laatste moment wordt de ondernemers meegedeeld dat de uitbetaling maanden later zal plaatsvinden. De minister had op zijn minst eerder een signaal moeten afgeven dat uitbetaling in december niet zou lukken. Hoe zal betrokkenen duidelijk worden gemaakt dat eerdere uitbetaling mogelijk is voor knelgevallen? De langere doorlooptijd van de toeslagen 2007 is volgens de minister reden voor de huidige vertraging. Betekent dit dat ook voor 2008 vertraging moet worden voorzien? De minister dient zorg te dragen voor een structurele oplossing in de vorm van een structurele mogelijkheid om voorschotten te verstrekken. Eventueel zou met een rentevergoeding kunnen worden gewerkt. Overigens is de vraag gewettigd op welk tijdstip het ministerie van LNV het budget voor de bedrijfs-toeslagen uit Brussel ontvangt. Wat gebeurt er met de daarop ontvangen rente?

- Er is een goede aanzet gegeven voor de discussie voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) richting 2013, waarin de markt meer leidend zal worden. Het systeem van directe betalingen voor boeren moet eenvoudiger en efficiënter werken. Wil de minister de effecten onderzoeken van het afkomen van de betalingen aan grote ontvangers? Op welke wijze zal een vangnet worden gecreëerd met betrekking tot de interventie en exportrestituties? Voor de verplichte braaklegregeling moet gezocht worden naar een mechanisme voor de milieuvoordelen in relatie tot de natuurcomponent. Is de ophoging van de modulatie naar 13% nodig? Als er al toe besloten wordt, mag het vrijkomende geld alleen gebruikt worden voor structuurversterking en voor groene en blauwe diensten.
- Is de minister bereid om ervoor te pleiten om de procedures rond de toelating van genetisch gemodificeerde organismen (ggo's) efficiënter te maken?

De heer **Waalkens** (PvdA) constateert dat het GLB veel voordelen voor de lidstaten heeft opgeleverd. De maatregelen hebben in de afgelopen periode veelal betrekking gehad op de boeren. Thans is terecht een verschuiving van de eerste naar de tweede pijler aan de orde. De bedrijfs-toeslagen moeten worden uitgefaseerd ten gunste van een functionele hectarepremie. De health check doet geen recht aan het voortdurende debat over de legitimatie van publiek geld gebonden aan publieke doelen. De minister dient in haar reactie de verdere vermaatschappelijking van het geld dat naar het platteland gaat mee te nemen. Lidstaten hebben de mogelijkheid om tot regionalisering van de steun aan het platteland te komen, maar in Nederland is daar bewust niet voor gekozen. Welke stappen wil de minister zetten om de ombouw richting een «flatter rate» in te vullen?

- De aftopping van de landbouwsubsidies moet zodanig vorm krijgen, dat grote bedrijven gekort worden.
- Wat vindt de minister ervan dat niet langer wordt gesproken over vrijwillige modulatie?

- Bij de beloning van groene en blauwe diensten is de staatssteuntoets vaak een hinderpaal. In de transitie van het plattelandsbeleid moet de beloningssystematiek derhalve een duidelijke plaats krijgen.
- Het is gerechtvaardigd om de melkquotering uit te breiden. Er moet worden ingezet op het verruimen van het melkquotum en het verlagen van de superheffing.
- De bijeenkomst over de ggo's moet de minister aangrijpen om te komen tot de vaststelling van de contaminatie met ggo's bij uitgangsmateriaal.
- De minister ziet slechts beperkte mogelijkheden voor een database en gps bij diertransporten. Met de gegevens van het Food and Veterinary Office in Dublin en het Animosysteem moeten alle diertransporten echter in principe gevolgd kunnen worden.
- Zo snel mogelijk moet worden gestopt met het verstrekken van export-subsidies. Importtarieven moeten zeer gericht worden ingezet, gekoppeld aan de non trade concerns.

De heer **Atsma** (CDA) vraagt in relatie tot de vragen van Griekenland en Litouwen over de prijzen van diervoeders of de minister de aanstaande Landbouwwraad wil aangrijpen om deze en andere landen te bevragen op de scheiding van stromen. Het weer toestaan van het gebruik van diervoer zal namelijk een prijsdempend effect hebben.

- Het is niet uit te leggen dat er wederom vertraging is in de uitbetaling van de bedrijfstoelagen. Er is vorig jaar enorm hard gewerkt om de uitvoering door de Dienst Regelingen op orde te brengen. Als de oorzaak in het systeem ligt, moet net als vorig jaar een operatie op touw worden gezet. Als de gegevens niet kunnen worden aangeleverd, zit het probleem ergens anders. De minister dient alles uit de kast te halen om tot een snelle oplossing te komen.
- De rechtbank in Zwolle heeft recentelijk de uitspraak gedaan dat de aanspraak op toeslagrechten voor een substantieel deel bij de verpachter ligt. Wat is de reactie van de minister?
- Wil de minister ingaan op de commotie over mogelijke neveneffecten van de vaccins tegen blauwtong?
- Het totaalbeeld van de health check is een goed vertrekpunt voor de komende discussies. Het budget voor het GLB in de meerjarenplanning tot 2013 staat vast. Het element van de voedselzekerheid en in het verlengde daarvan de voedselveiligheid en de voedselkwaliteit blijft helaas wat onderbelicht in de health check. Uitgangspunt blijft productie voor de mond en niet productie voor de motor.
- De ophoging van het modulatiepercentage roept vragen op. De minister dient in Brussel aan te dringen op inzet van de middelen voor dierziektebestrijding, preventie en calamiteiten.
- De minister mag niet te enthousiast meegaan in het voorstel om tot aftopping van de bedrijfstoelagen over te gaan. Ondanks het positieve signaal van LTO, dient de minister een pas op de plaats te maken. Een aantal nieuwe EU-landen heeft een traditie van grote bedrijven en mag niet direct de dupe worden van dit soort maatregelen. Bovendien kan het voor bestaande bedrijven een reden zijn om te splitsen en aldus aan aftopping te ontkomen.
- De consequenties van een «flatter rate» voor landen met specifieke kenmerken en sectoren zijn voor niemand te overzien. Prudentie is dus geboden.
- Wat de koppeling betreft moet de kwetsbare aardappelzetmeelsector niet uit het oog worden verloren. Voor de kalversector is evenzeer aandacht gewenst.

De heer **Polderman** (SP) stelt de zijns inziens centrale vraag of het enorme bedrag aan Europese landbouwsubsidies gelegitimeerd is en, zo ja, of het geld bij de goede mensen terecht komt. In het toekomstige land-

bouwbeleid moet de prioriteit liggen bij nationale, lokale en Europese markten, die voorzien worden vanuit lokale en regionale natuurlijke hulpbronnen. De Commissie legt in de health check echter toch weer de nadruk op de concurrentie op de wereldmarkt en de exploitatie van schaarse natuurlijke hulpbronnen door Europese bedrijven in ontwikkelingslanden. De prioriteit moet liggen bij de boer als beheerder van het landschap, dat een collectief goed is.

- Het oneerlijke systeem van de historische rechten mag niet tot 2013 worden gecontinueerd. Het voorstel voor een maximumbijdrage per bedrijf en een verhoging van het minimum van 0,3 ha verdient ondersteuning.
- Ingrijpen in de markt door vlees of andere producten op kosten van de belastingbetaler op te slaan, werkt dumping in de hand. De boeren moeten simpelweg tijdig inspelen op de markt.
- Hoe wordt in de verschillende lidstaten gedacht over het loslaten van de melkquota? Als de melkquotering geleidelijk wordt afgeschaft, moeten er andere instrumenten komen om te voorkomen dat de melkveehouderij door schaalvergroting en intensivering een bio-industrie wordt.
- Dierpremies vormen een stimulans voor schaalvergroting, diertransporten en intensivering, en moeten worden vervangen door een platte hectaresubsidie.
- De Commissie stelt terecht voor om de bestaande verplichte modulatie van 2010 tot en met 2013 jaarlijks te verhogen met 2%. De modulatiegelden dienen te worden ingezet voor kostendekkende, bovenwettelijke maatregelen en voor het dierenwelzijn. Bijvoorbeeld boeren in veenweidegebieden mogen uit dit budget extra betaald worden.
- De regels voor de bescherming van het welzijn van legkippen, de regels voor vleeskuikens en de welzijnsregels die nog worden vastgesteld, moeten onder de cross compliance worden gebracht.
- De nationale enveloppe moet verplicht worden gesteld. Het is zonde als deze mogelijkheid onbenut blijft.
- De minister dient in de bepaling van een kabinetsstandpunt het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP) te volgen. Een forse kwaliteitswinst voor milieu, natuur en landschap zal volgens dit bureau 400 mln. tot 600 mln. kosten.
- De inzet van de minister op diertransporten is teleurstellend. Het uitstellen van het gebruik van gps is onacceptabel. Het moet eenvoudig zijn om een nationale database op te zetten. Bij het laden moet een keuringsarts aanwezig zijn. Zullen de brancheprotocollen ter notificatie aan de Commissie worden voorgelegd? Zal de minister een krachtige oproep doen om de duur van de transporten bespreekbaar te maken?
- Is de minister bereid om toestemming te vragen om voorschotten op de bedrijfstoelagen uit te betalen?
- Zal de minister zich Europees inzetten voor het ontwikkelen van een ggo-vrije keten?

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD) constateert dat de minister niet voldoet aan de vereisten van het Europese level playing field inzake diertransporten. Als minister van de grootste exporteur van levende dieren in Europa dient zij verantwoordelijkheid te nemen door stappen vooruit te zetten. Goede voornemens inzake gps en 100% klepcontrole worden door een gebrek aan daadkracht ingetrokken.

- De brief van DG Sanco laat geen ruimte voor twijfel. De fysieke aanwezigheid van een dierenarts bij het inladen van dieren is verplicht om de verklaring naar waarheid te kunnen invullen. De minister dient toe te zeggen dat zij de brancheprotocollen en de Nederlandse werkwijze officieel ter goedkeuring aan de Commissie zal voorleggen, en de Kamer daarover binnen een maand zal rapporteren.
- Het Europees verdrag inzake de bescherming van dieren tijdens inter-

nationaal vervoer schiet ernstig tekort. De transporttijden dienen drastisch te worden beperkt. Ook moet er een betere invulling komen van beladingsgraden, temperatuurnormen en rij- en rusttijden. Hoe staat het met de evaluatie van de Europese transportverordening? Welke aanvullende eisen wil de minister stellen? Op welke wijze gaat zij zich inzetten voor aanscherping van de regels?

- De plannen van eurocommissaris Fischer-Boel om het GLB meer te richten op de maatschappelijke rol van de landbouw verdienen ondersteuning. Versnelde modulatie en afroaming van steun van grote bedrijven ten gunste van de tweede pijler is een goede manier om voor dit doel aan geld te komen. Welke ambities heeft de minister ten aanzien van dierenwelzijnsmaatregelen die vanuit de tweede pijler kunnen worden gefinancierd? Bij de verdere invulling van de cross compliance moeten aan het dierenwelzijn op de bedrijven van de ontvangers strengere eisen worden gesteld.
- Het melkquotum mag niet worden verhoogd, gezien de onduidelijkheid voor dierenwelzijn, milieu en klimaat. De melkveehouderij mag geen grotere veroorzaker van de uitstoot van broeikasgassen worden. Het mag niet zo zijn dat koeien om die reden gedwongen op stal moeten blijven. Welke gevolgen voorziet de minister van het loslaten van het quotum in 2015? Welke voorzorgsprincipes zal de minister inbouwen om de klimaatdoelstellingen van het kabinet te kunnen halen?

De heer **Van der Vlies** (SGP) ziet plussen en minnen in de gepresenteerde health check en legt enige accenten voor de zijns inziens gewenste inbreng van de minister. Hij zegt dat de veranderingen zo geleidelijk moeten worden doorgevoerd, dat geen ongewenste schokeffecten op bedrijfsniveau optreden.

- Het voorziene tempo van de verhoging van de verplichte modulatie baart zorgen. Is het wel een goede ontwikkeling? Het plattelandsontwikkelingsgeld moet voor een substantieel deel terecht komen bij de agrariërs, met een erkenning voor blauwe en groene diensten. Bij het beknotten van de subsidie voor megabedrijven moet gewaakt worden voor schijnconstructies. De budgettaire inzet van het GLB moet tot 2013 overigens onbetwist blijven.
- Is het echt onvermijdelijk dat de bedrijfstoelagen zo laat in het jaar worden uitbetaald? Zo ja, dan moet er in ieder geval rente worden uitbetaald.
- Er wordt een EU-breed vaccinatieprogramma tegen blauwtong met een verplicht karakter ontwikkeld. Hoe zal rekening worden gehouden met gemoedsbezwaarden?
- Gps voor diertransporten voor de lange afstand blijkt helaas niet haalbaar. Is de sector met het werken aan een keurmerk op de goede weg?
- Wat zal een EU-label voor voeding en drank betekenen voor de vooruitstrevende positie van Nederland op het gebied van voedselkwaliteit, dierenwelzijn en milieueisen?

Antwoord van de minister

De **minister** zegt dat de Europese Commissie voor het overgangsjaar 2006 eenmalig de uitbetaling van voorschotten op de bedrijfstoelagen heeft toegestaan. De Commissie schrijft voor dat de uitbetaling rond moet zijn op 1 juli van het volgende jaar. In 2007 is het allemaal gelukt, zij het dat er extra menskracht op ICT-gebied nodig is geweest. Voor een uitzondering op het verbod op voorschotten moeten er bijzondere omstandigheden aan de orde zijn. Griekenland en Ierland mogen in 2007 vanwege bosbranden respectievelijk intense regenval opnieuw voorschotten verstrekken. Daarnaast zijn er nog andere lidstaten die voorschotten

mogen uitbetalen, maar daarbij gaat het om de gekoppelde steunregeling. In Nederland gebeurt dat bijvoorbeeld bij de slachtpremies voor kalveren.

- Binnen de termijn van 1 december tot 1 juli zal de Dienst Regelingen er met alle kracht voor zorgen dat alle rechthebbenden hun bedrijfs-toeslagen ontvangen. De complicerende factor van het toevoegen van de melktoeslag zal daarbij geen hinderpaal zijn. De zorgvuldigheid van de uitbetaling staat voorop. Zoveel als mogelijk en verantwoord is, zal eind dit jaar en begin volgend jaar worden uitbetaald. In september 2008 zal een nieuwe uitbetalingsprognose worden gepubliceerd. Overigens is rentevergoeding niet toegestaan. Bij de buurlanden zal worden geïnformeerd naar de wijze waarop daar de betalingen verlopen. Desgewenst zal de Kamer een technische briefing ontvangen.
- 68 000 bedrijven hebben recht op een bedrijfstoeslag, waarvan er 63 000 verzoeken om uitbetaling. In 2006 is in Europa ruim 145 mln. aan boetes uitgedeeld. Nederland heeft 0,26 mln. aan boete opgelegd gekregen.
- Naar aanleiding van de brief van LTO is nogmaals aandacht gevraagd voor knelgevallen. Er moet aan drie criteria worden voldaan: de boeren moeten niet vóór 1 februari hun bedrijfstoeslag hebben ontvangen, zij moeten voor de overgangperiode tot 1 juli geen overbruggingskrediet kunnen krijgen en het moet gaan om een toeslagrecht van minimaal € 10 000.
- De Kamer wil een uitvoerige behandeling van de thema's die in het kader van de health check naar voren komen. Het kabinet zal de verscheidene adviezen zorgvuldig wegen en zal uiterlijk 10 december een kabinetsstandpunt het licht doen zien. In het algemeen overleg van 12 december zal daarop uitgebreid kunnen worden ingegaan. In de eerste ronde van Europese besprekingen over de health check zal naar voren worden gebracht dat het budget voor het GLB tot 2013 vastligt. Daarnaast zal gewezen worden op het belang van verdere vermaatschappelijking. Transparantie en vereenvoudiging zijn daarnaast belangrijke aspecten. Wat de melkquotering betreft zal worden gepleit voor een verhoging en voor een zachte landing na 2015.
- Vermaatschappelijking is van belang. Boeren moeten beloofd kunnen worden voor hun bijdrage aan natuur, landschap, milieu en andere belangrijke zaken. Dit moet op een verantwoorde, maar vooral eenvoudige manier geregeld worden. Het moet helder zijn welke prestaties geleverd worden en hoe deze beloofd worden. Wellicht zijn er mogelijkheden in de eerste pijler. Bij de tweede pijler vraagt modulatie vanzelfsprekend ook om cofinanciering.
- Met een toename van de wereldbevolking tot 9 miljard in 2050 wint het aspect van de voedselzekerheid aan belang. De vraag naar eiwitrijk voedsel, waaronder vlees, zal de komende jaren sterk toenemen. Datzelfde geldt voor de vraag naar energie. De klimaatverandering zal zeker gevolgen hebben, zij het dat deze nog niet helder in kaart te brengen zijn. Al deze aspecten vragen om zorgvuldigheid, bij het Nederlandse belang in Europa, bij het Europese belang en bij de verantwoordelijkheid die Nederland via Europa voor de wereld wil dragen.
- Wat de gegevens van de ontvangers betreft, is het motto: openbaarheid waar het kan, vertrouwelijkheid waar het moet. Op de website van het ministerie zijn de gegevens te vinden. In het voorstel van de euro-commissaris wordt een aftopping van 10% voorgesteld voor bedrijven met steun vanaf € 100 000, een aftopping van 25% bij steun vanaf € 200 000, en een aftopping van 45% bij steun vanaf € 300 000. In 2006 waren er 197 bedrijven in de categorie € 100 000 tot € 200 000 (totaal 25,1 mln.) 23 bedrijven vielen in de categorie € 200 000 tot € 300 000 (totaal 5,4 mln.) 13 bedrijven vielen in de categorie € 300 000 tot € 500 000 (totaal 5,1 mln.) 3 bedrijven ontvingen meer dan € 500 000

(totaal 2,4 mln.) In Nederland ontvangt 0,3% van de bedrijven meer dan € 100 000 Europese steun. Dat betreft 5% van de middelen.

- Het onderwerp van de cross compliance is weliswaar van de agenda van de komende Raad afgevoerd, maar het komt voluit terug in het kader van de health check. Nederland wil de cross compliance verhelderen en vereenvoudigen. De effectiviteit van het onder de cross compliance brengen van de regels voor vleeskuikens moet worden betwijfeld. Immers, de intensieve veehouderij valt buiten de inkomenssteun. De vleeskuikenrichtlijn biedt in ieder geval een handvat voor de komende jaren.
- De gemiddelde melkproductie stijgt nog elk jaar door zorgvuldig voerbeleid, goed management, etc. De Nederlandse boeren hebben aangegeven dat zij de extra melkproductie bij een quotumverruiming van 2% tot 3% gemakkelijk aankunnen. Voor de langere termijn en de uitfasering van de melkquotering per 2015 moet nog een maatschappelijk speelveld worden afgesproken. Een en ander zal bij de health check aan de orde komen.
- Tijdens de vorige Raad is aangedrongen op het stimuleren van het ontwikkelen van een goed vaccin tegen blauwtong type 8. Op dit moment zijn drie ondernemingen bezig met een vaccin. Voor het eind van 2007 moet er zicht zijn op een werkzaam vaccin, waarvan de effectiviteit vervolgens op Europees niveau moet worden getoetst. Uiteindelijk moet men met een erkend vaccin aan de slag kunnen. LTO is gevraagd om zich uit te spreken over de te volgen strategie: verplichte of vrijwillige vaccinatie? Daarbij speelt de vraag of via verplichte vaccinatie blauwtong helemaal kan worden uitgeroeid. Er is inmiddels een tender uitgeschreven voor twee miljoen vaccins. Als gekozen wordt voor verplichte enting, is er de mogelijkheid om op te schalen tot tien miljoen vaccins.
- Het opheffen van het verbod op gebruik van dierlijke producten voor veevoeder vergt een zorgvuldige afweging. Tijdens de komende Raad zal er zeker weer aandacht voor worden gevraagd, ook in het licht van het aangevraagde debat over de gestegen prijs van veevoeder. Hierbij kan een relatie worden gelegd met de zorgvuldigheid die wordt gehanteerd bij het scheiden van stromen.
- De uitspraak van de pachtkamer te Zwolle over het overdragen van de bedrijfstoelagen aan de verpachter is verrassend. Bedrijfstoelagen zijn namelijk bedoeld als ondernemersgebonden rechten. Het wachten is op het hoger beroep dat door de pachter is ingesteld, maar het onderwerp zal in Brussel worden geagendeerd om er op Europees niveau helderheid over te krijgen. De Kamer zal hierover op de hoogte worden gehouden.
- Over het tempo van ggo-erkenning is al tijdens het sojaoverleg gesproken. De diervoederprijzen worden extra opgevoerd doordat Europa traag is met de erkenning. Nederland kent wat plantaardig ggo-materiaal betreft de «ja, mits»-benadering. De behoedzaamheid op dit punt mag niet uit het oog worden verloren. Als de Commissie helder blijft opereren, is de bescherming van de burgers gewaarborgd. Het ontwikkelen van ggo-vrije stromen is een kwestie van vraag en aanbod.
- Eerder is vastgesteld dat er voor de verzamelplaatsen sprake is van intrekking van de brancheprotocollen. Ten aanzien van overig internationaal transport blijven de brancheprotocollen van kracht tot 1 januari 2008. De sector heeft de gelegenheid om eigen certificeringssystemen op te zetten, die aan de Commissie zullen worden voorgelegd. Daarbij geldt een onafhankelijke toetsing en een sanctiestelsel. Het blijkt niet mogelijk om alle vrachtauto's voor de jaarwisseling te voorzien van gps. Overigens bestaat de indruk dat de transportsector de voordelen van het gebruik van het systeem inziet.
- Er zal tijdens de Raad in Brussel worden gepleit voor een versnelde

- evaluatie van de transportverordening voor dieren. De voorwaarden, het handhavingsbeleid en het aantal uren onafgebroken rijden zullen opnieuw onder de loep worden genomen. De Commissie heeft al aangegeven dat zij vóór het geplande evaluatietijdstip zal komen met een voorstel tot wijziging van de verordening.
- Noch in de brief van Animals Angels noch in de brief van de Commissie wordt gesproken over de Nederlandse vorm van controleren. De Commissie geeft slechts aan hoe de verordening gelezen moet worden. Animals Angels stelt niet dat de verordening door lidstaten wordt overtreden, maar vraagt om een formele reactie van de Commissie. Er zouden bij de stakeholders onduidelijkheden leven.
 - In de aanloop naar de Landbouwwraad is regelmatig gesproken over de WTO-onderhandelingen. De minister maakt zich sterk voor aandacht voor de non trade concerns, maar de stand van zaken stemt niet bijzonder positief. Agrarische belangen worden erg gemakkelijk als wisselgeld gebruikt. Bij de Commissie is aandacht gevraagd voor de conceptmodaliteiten op het gebied van tariefreducties voor de vleessector en de omvang van de invoercontingenten ter compensatie als producten als gevoelig worden aangewezen. Het is goed als de Kamer zich breed maakt op dit punt, zowel in de commissie voor LNV als in de commissies voor EZ en voor Buitenlandse Zaken. De rekensom van het Productschap Pluimvee en Eieren (PVE) zal worden geanalyseerd en vergeleken met de cijfers van het ministerie. De indicatie die dat oplevert, zal binnen twee weken naar de Kamer worden gestuurd.

Toezeggingen

De **voorzitter** somt de toezeggingen op:

- Brief aan de Kamer over twee weken met de analyse van de recente brief van de PVE over de verwachte gevolgen van de huidige WTO-ronde voor de Nederlandse agrarische sector.
- Brief aan de Kamer in september 2008 met de prognose voor de uitbetaling van de bedrijfstoelagen 2008. -Brief aan de Kamer na het voorleggen aan Brussel van de nieuwe certificeringssystemen van de sector met betrekking tot diertransporten.
- Kamer wordt op de hoogte gehouden over de discussie die is ontstaan na de recente uitspraak van de Pachtkamer in Zwolle over de toekenning van bedrijfstoelagen aan de verpachter i.p.v. aan de pachter.
- Kamer wordt op de hoogte gehouden over de stand van zaken met de uitbetaling van de bedrijfstoelagen door Dienst Regelingen.
- Brief aan de Kamer met resultaat van inventarisatie bij buurlanden ten aanzien van de uitbetaling van bedrijfstoelagen.

Onderdeel Visserij

Vragen en opmerkingen uit de commissies

Mevrouw **Jacobi** (PvdA) constateert dat hard gewerkt wordt om nationaal en in Europees verband discards te verlagen. In samenwerking met de sector wordt gewerkt aan het aanpassen van de vistechiek en het visserijgedrag, en aan het verminderen van de visserij-inspanningen. Het beleid van de Commissie zet sterk in op controle en toezicht. Toezicht is wenselijk op aanlandingen, het gebruikte vistuig en de elektronische logboeken. Daarnaast zijn echter positieve prikkels mogelijk, zoals een langere vistijd voor vaartuigen met selectiever vistuig en preferentiële toegang tot gesloten gebieden.

- Er is nader onderzoek nodig naar de oorzaak van de strandingen van bruinvissen. Is de minister bereid het verzoek van IMARES te steunen om een waarnemingsprogramma uit te voeren?

De heer **Koppejan** (CDA) kan zich vinden in de inzet van de minister voor de visserijonderhandelingen tussen de EU en Noorwegen en vraagt haar om een vooruitblik op de mogelijke uitkomst.

- Welke vorderingen zijn inmiddels gemaakt in de vereenvoudiging van de regelgeving voor het gemeenschappelijk visserijbeleid? Wat zal er in 2008 gerealiseerd kunnen worden?
- De reactie van de minister op het rapport over de discards verdient ondersteuning. Wel is meer aandacht nodig voor de mogelijkheden van positieve prikkels.

Mevrouw **Snijder-Hazelhoff** (VVD) hoort graag meer over de visserijonderhandelingen tussen de EU en Noorwegen.

De heer **Polderman** (SP) legt een relatie tussen de onderhandelingen met Noorwegen en de manier waarop dit land omgaat met de walvisvangst. Hij vraagt of de minister bereid is om de walvisvangst in dit kader aan de orde te stellen. Een reductie van 35% in drie jaar is mooi, maar wat is het langetermijnbeleid?

- De verantwoordelijkheid van de vlaggenstaten moet centraal staan bij het bestrijden van illegale visvangst, maar nogal wat vissers varen niet onder de vlag van hun thuisland. Wat is de visie van de minister op dit punt?
- Het rapport over de discards gaat in feite over verspilling. Echte efficiency in de visvangst is ver te zoeken. Bijvangst kunnen onder meer verminderd worden door selectieve vergroting van de maaswijdte. De minister dient dit in Europees verband aan de orde te stellen. Een krachtiger reactie op de bijvangst van zeevogels en bruinvissen is absoluut noodzakelijk. Naast de verbetering van vistuig en vistetechniek, moet ook gedacht worden aan de mogelijkheid van vermarkting van de bijvangst.

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD) vraagt de minister om meer zicht op haar ambities om tot een reductie van de discards te komen. In de garnalenvisserij kan inmiddels effectief gebruikgemaakt worden van zeeflappen. In de praktijk worden echter ontheffingen verleend om die zeeflappen niet te hoeven gebruiken. Meer verplichtende maatregelen zijn noodzakelijk. Vooral de cijfers van de boomkorvisserij zijn ontoelaatbaar hoog. Waarom wordt het verbod van IJsland en Noorwegen op het overboord gooien van bijvangst niet nagevolgd? Kan de minister waarborgen dat het verzamelen van data op een betrouwbare wijze gebeurt? Hoe is het mogelijk dat er geen inzicht is in het aantal afgegeven vergunningen voor de staandwandvisserij?

Antwoord van de minister

De **minister** erkent het probleem van de discards. Zij acht sancties noodzakelijk, maar is sterk voor positieve prikkels, zoals het toekennen van extra dagen voor selectieve visserij. Dit soort voorstellen zal worden ingebracht in de Europese discussie. Het terugbrengen van discards is een van de belangrijke punten in het kader van innovatie en verduurzaming. Nederland zet er ook budgettair fors op in. Daarnaast is het Europees Visserijfonds beschikbaar voor cofinanciering. Binnenkort zal vanuit Brussel een herziening van de technische maatregelen gericht op het terugbrengen van discards worden gepresenteerd.

- Vanaf 2000 gaan regelmatig onderzoekers mee op visserij-schepen. Per jaar wordt daar € 900 000 aan besteed. Dit beleid is specifiek gericht op het verminderen van discards en het verhogen van de selectiviteit. Binnenkort zullen afspraken worden gemaakt over het verwerven en het gebruik van data. Het ministerie van LNV heeft goede ervaringen met onderzoek van IMARES. Het feit dat de gegevens van verschil-

- lende instituten soms flink verschillen, onderstreept het belang van protocollen voor alle instituten.
- Volgend jaar zullen vijf praktijkschepen met een pulskor worden uitgerust. In de garnalensector zijn drie groepen van vijf vissers bezig met proefprojecten gericht op het beperken van discards. Ook heeft onderzoek naar de mogelijkheden in de scholvisserij plaatsgehad. Internationale uitwisseling van ideeën en onderzoek zal zo veel mogelijk worden bevorderd. Het toestaan van aanlanding van discards kan ongewenste effecten hebben. In feite kan het zelfs leiden tot het stimuleren van discards.
 - Het aantal strandingen van bruinvissen is dit jaar gedaald. Voor de populatie lijkt het huidige aantal niet dramatisch, maar het blijft zaak het aantal strandingen zo beperkt mogelijk te houden. Zo kunnen met pingers op de netten bruinvissen worden afgeschrikt. Een eventueel verzoek van IMARES om een waarnemingsprogramma uit te voeren, zal zorgvuldig worden bezien.
 - De onderhandelingen met Noorwegen zitten in hun tweede ronde. De inzet van de EU is helder, ondanks de soms sterk verschillende belangen van de lidstaten. Enig optimisme lijkt gerechtvaardigd. Er is een communautair meerjarenplan voor tong en schol, dat Nederland graag wil overnemen in een meerjarenafpraak met Noorwegen. Ook een uitruil van visserijmogelijkheden vormt onderwerp van de onderhandelingen.
 - De Internationale Walviscommissie is het forum om landen als Noorwegen aan te spreken op de walvisvangst.
 - Er is een actieplan opgesteld voor vereenvoudiging van de regelgeving. Daarbij gaat het om de voorbereiding van besluitvorming rond de quota en de visserijinspanningen, om technische maatregelen, om dataverwerving en beheer, om structuurregelgeving, om ICT-toepassingen, om rapportageverplichtingen en om de structuur van de vergunningverlening. Op al deze terreinen wordt voortgang geboekt. Inmiddels is besloten tot de introductie van een elektronisch logboek en wordt gewerkt aan elektronische aanvraagformulieren. Het aantal rapportageverplichtingen is gereduceerd en begin volgend jaar zullen nadere voorstellen voor technische maatregelen worden gepresenteerd. Voortvarendheid en effectiviteit zijn voor de minister op dit gebied sleutelwoorden.
 - Illegale visserij en onbetrouwbare aanlanding vormen grote problemen die slechts via internationale afspraken kunnen worden tegengegaan. De Commissie heeft een aantal voorstellen gedaan. Zo mag de EU alleen legaal gevangen vis importeren. Vlagstaten die niet toezien op het gedrag van hun vaartuigen worden daarop aangesproken. Europese vissers en ondernemers moeten daarnaast de afspraken beter naleven. De internationale en communautaire samenwerking op het terrein van inspectie en controle moet worden versterkt. De strijd tegen illegale visserij moet op regionale basis en in relatie tot de ontwikkelingslanden worden versterkt. Eind oktober is op een conferentie een verklaring aangenomen, die op de komende Raad zal worden gepresenteerd. De praktische gevolgen van de voorgestelde maatregelen zullen goed bekeken moeten worden. Het gaat dan om een proportionele inzet van controle en de daarmee samenhangende administratieve lasten. De vlagstaten zullen echt een bijdrage aan de oplossing moeten leveren. De rol van private partijen in de bestrijding is onderbelicht. Binnen de keten moet helder zijn waar de vis vandaan komt. Concrete besluitvorming zal pas in de loop van 2008 plaatsvinden. In Nederlandse havens wordt door de vlagstaat niet-erkende schepen geen toestemming tot aanlanding verleend. Informatie van de vlagstaat over het desbetreffende schip wordt geverifieerd door de AID.
 - Over vergroting van de maaswijdte wordt in Europees verband volop

gediscussieerd. De Commissie zal in de loop van 2008 met voorstellen voor technische maatregelen komen.

- Bij haar Franse collega heeft de minister aangedrongen op overleg met de vissers in Boulogne sur Mer. Inmiddels heeft deze een toezegging van de vissers gekregen dat zij terughoudender zullen zijn met fysiek geweld.
- De saneringsregeling om schepen uit de visserij te nemen is aangemeld in Brussel. Het ziet ernaar uit dat de Commissie er zeer spoedig mee akkoord zal gaan. De regeling zal van 26 november tot 10 december worden opengesteld. Het budget bedraagt 30 mln., 29 mln. voor de sanering en 1 mln. voor sociaaleconomische maatregelen. De ambitie is een 15% reductie van de platvisvloot. Alleen kottervissers met een tong- en/of scholcontingent komen in aanmerking. Er wordt een tenderregeling gehanteerd. Degene die procentueel het meest onder het maximumbedrag biedt, komt als eerste voor sanering in aanmerking. De vaartuigen die uit de vaart genomen worden, zullen worden gesloopt. Bij sociaaleconomische maatregelen gaat het om om- en bijscholing en vervroegde uittreding. Opvarenden krijgen voorrang als het budget wordt overschreden. Begin volgend jaar zullen de flankerende maatregelen in werking treden.

De voorzitter van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
Schreijer-Pierik

De voorzitter van de vaste commissie voor Europese Zaken,
Waalkens

De griffier van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
Van Leiden